Csütörtök. 90. Szám.

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetnetni minden cs. k. postahivatalnál, e lapok kiadó-hivatalához czimzendő levelekben. Ára évnegyedre 3 ft. 15 kr, félévre 6 ft 30 kr, évre 12 ft 60 kr uj pénzben.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasitandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS: A Szentegyházutczában, a Kendeffi háznál, 437. szám alatt.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden négy hasábos egy sor után 7 ujkrért közzététetnek; folytonos hirdetésektől illő pct elengedtetik. Mindenik hirdetésre 30 ujkr bélyegdij előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reclamatiok sat. a kiadó-hivatalhoz utasitandók.

KIADÓ-HIVATAL: A Középutczában, STEIN könyvkereskedésében.

NÉZETEK
gazdászati viszonyaink körül.
III.

Szállva a gazdászat másik tényezőjére, mely az ügyvitelre nélkülözhetlen fizikai erőt képezi; elmondhatjuk, hogy hazánkban a munkás osztály igen sok kivánni valót hagy fenn.

Ausztria legujabb és valóban ügyes tollu statistikusa Schwarzer azt mondja, „a ki jól táplálkozik, többet dolgozhat; s a ki sokat dolgozik, az jól taplálkozhatik.“

Erdélyben a munkás nép legnagyobb részét tunyának, bágyadtnak találjuk, s főként azon vidékeken, hol a soványon hagyott föld irigyli zsiradékát, mely a nép nyomoru tüzhelyein füstté válik; hol hónapokon át hust nem láthatni, hol tiz husz helységben egy mészáros nincs, s az étel az év felén áthuzódó böjt, vöröshagymán, és korpaczibrén, szegényes málé kevert mellett: ott nem csoda, ha a nép erejéből ki van forgatva, s hol a nép halvány arczára kékvörös vért néha csak a tulélvezett papramorgó idéz fel, mely a mámor után csak inkább bágyasztja a testet, hol minden arcz oly szomorunak, oly kiehezettnek látszik, ott ne bámuljuk, ha a nép örömestebb nyugtatja bágyadt tagjait; mert az ember ragadozó állat, az élet tulvitt cynismusa, a test önmegtagadása képtelenné teszi őt azon kitartó erőre, mely a status egyik legszebb tőkéjét: a munkaképességet képezi.

A vetemény és husfogyasztás szerzi az erőt, s hat a test és lélek elevenségére; de nézzük meg Erdély vidékeinek legnagyobb részét, szinte csak a székely és szász föld kivételével, ugy fogjuk találni, hogy a kertmivelésről a nép alig bir csak fogalommal is; hust a nagyobb rész ritkán ehetik, s nem levén az ország halas folyamok nagyobb bővségében, sok vidéknek a legszigorubb nélkülözés képezi hosszas böjtjét.

Láthatjuk, hogy oly vidékeken, hol a kertészet elemi ismereteit birja a nép, hol mészárszékek vannak, vagy havasainkon, hol turma juhok gazdagon adják a tejet, sajtot, s gulyás hust; vagy tavak, és nagyobb folyamok mellett, hol sikerrel üzetik a halászat, a népnek arcza piros-posgás, s átalában a nép munkára vállalkozóbb; lehet-e valjon az én felfogásomat hibáztatni, ha azt állitom, hogy népünk legnagyobb részének tunyasága életmódjának, tulhajtott böjtjének cynismusából fejlik ki.

Vessünk számot jól Erdély egyes vidékeivel, s állitásom igazolására Schwarzer mondatának élő bizonyitékait mutathatjuk fel.

A munka e közhaza egyik tőkéje, melynek eszköze a kar, az izmok ereje levén; az állam érdeke az, hogy a munkás osztály el ne satnyuljon. Hideg éghajlat alatt mint a miénk, nem alkalmazható az ázsiai, vagy itáliai életmód; itt a test erősebb táplálékot kiván, mert itt maga a természet nem hozza elé a testerősitőket a gazdag füszeres növényekben, melyeket a déli éghajlat oly dusan terem. Ha Izrael törvénye okosan tiltá a zsiros sertéshus élvezését Ázsia meleg vidékein; nincs e törvénynek értelme Moszkva zordon égalja alatt, s még minálunk sincs; még a legszentebb hagyományoknak is kellene idomulniok a széthujdosott népek változott égalji viszonyaihoz.

Az álladalomnak nincs joga változtatni a hitfelekezetek dogmái által szentesitett szokásokat; a publicista az irodalom vagy zöldasztal terén nem szólhat oly kegyeletek ellenében, melyek mint malasztok a nép erkölcsi érzésének egyes rugóit képezik, habár tudomány, s államokok igazolnák is az ellenkező nézeteket; éppen azért a nép silány életmódjának okát én se a vallásos böjtben keresem, hanem abban, hogy a nép részint fejletlensége, részint elszigetelt helyezete miatt nem birhatja azon táplálékokat, melyeket a vallásos böjtök is a test mulhatlan táplálkozására szükséges mértékig meghagynak.

Talán nem sértenék ugyan semmi érzékenységet, ha ajánlandónak vélném, hogy a görög vallás, mely a melegebb keleti tartományokban mint ősfészkében birt szokásaival nyomult ki nyugot-europa hidegebb égalju tartományaiba, alkalmozkodnék a testvér nyugoti egyháznak, az európai életmód után ésszerübben alkalmozott e részbeni felfogásához sat. mindez azonban feltételemen kivül esik; s ugy hiszem az álladalom feladata a szentesitett szokásokat mint tényeket elfogadva, közrehatni, hogy azon korlátokon belül a mennyire lehet elérethessék az állam czélja, azon suly erősbitésére, mely az állam érdekében a nép egyedeinek karizmában helyezhető, s mint mondám a jólét egyik alaptőkéjét a munka-erőt képezi.

E szerint a nép nevelése, s reál ismeretek elemi terjesztése által oda kellene hatni, hogy minden helységben a konyha kertészet, s gyümölcstenyésztés lábra kapjon; közlekedési utak szétágaztatása, s ösztönzések által hatni kellene, hogy a halkereskedés nagyobb kiterjedést vegyen hazánkban, s népeink százezrei alkalmat leljenek, eleget tehetve vallásos érzéseiknek is, a mostaninál jobb életmódra juthatni.

Tekintsünk körül a mint mondám országunkban, s látni fogjuk, hogy ott hol jobban él, egyszersmind vállalkozóbb is a nép, és jobban megy a földmivelés. Ezen fontos igazságot Erdélyben ekkorig senki se vette figyelembe, senki se észlelte, legalább nyilvánosan nem.

Kivánjunk minél jobb lételt a népnek, mert higyjük el, hogy az ő jóléte visszaháromlik reánk; ha ő boldogabb lesz, kevesebb lesz mindjárt a mit a hatalmasabbtól irigyeljen, lelke oda édesedik a szellemben s hatalomban erősebbhez, mely az ő vezéreül és védelmezőjeül van képezettségénél fogva elhivatva.

Kivánjunk, s hatáskörünkben minden kigondolható módokkal eszközöljünk is jobb létet a népnek, mert az vissza fog háromolni reánk, s a mint az ő sorsa jobbra fordul, ugy fog elenyészni mostani tunyasága, s egyéb rosz erkölcsei.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Dézs, nov. 18-kán, 1858. — A Kolozsvártt felállitandó s a Felséges korona-herczeg születésének örvendetes emlékezetéül épitendő iparlanoda részére jó eredménynyel folynak az adakozások. Dézs városa 100 pftot irt alá testületileg, annak idejében a majorsági pénztárból kifizetendőt; ugyanennyit irtak alá a dézsi társalkodási-egylet tagjai, 20 rftot a csizmadiaczéh, valamivel kevesebbet a többiek, legkevesebbet a helybeli kereskedők, vagyis kereskedő-társulat tagjai, kiknek legnagyobb lelkesedéssel kell vala az eszmét felölelniek. Aláirtak összesen 8 ft 54 kr. Majd, ha állni fog e hasznos intézet, s a kereskedő és iparos gyermekéből értelmesebb szakférfi válik, csak akkor fognak meggyőződni arról, hogy nem oknélkül adóztak, már pedig azt sokan megfogják érhetni a mostaniak közöl is. Jól esett olvasnunk az iparkamarai közelebbi jegyzőkönyvből, hogy tanitási nyelv a kolozsvári iparlanodában, más nem is gondolható mint a magyar, miáltal aggodalmaim ezen intézet jövendőjére nézve egészen megszüntetvék.

Vasárnap nyilt meg S. M. J. hegybeli polgártársunk ujonan épitett nagyszerü szeszgyára, zenehangok mellett csordultak ki a szesz első csöpjei sok néző jelenlétében; ezen esemény egész népünnep akart lenni városunkban, egész nap tódultak oda a bámulók és csodálkozók. Mi ugyan semmi örvendetest, semmi kimuzsikálni valót nem találunk e dologban, hogy az alsóbb néposztálynak kedvezőbb alkalom nyilt ezáltal, ártalmas szenvedélye a pálinka mértékletlen használata kielégitésére, kevesebb pénzért jobb szeszt kapván; hogy ezáltal szaporodni fog a kiaszott pofák, egészségtelen elszegényedett emberek száma, abban ugyan semmi örvendetest nem találunk; mennyivel jobban szerettük volna az olvasót, valami nyilvános jótékony vagy népnevelő intézet felállitásáról tudósitani, hol a nép fiainak alkalma nyilnék a szükséges lelki miveltséget megszereznie, hogy meggyőződjék arról, mikint a mértékletlen pálinkaital annyira veszedelmes. Azonban meg kell vallanunk, hogy a gyártulajdonos M. vállalkozó szellemü és becsületes ember; hogy oly gyárt igyekezett tetemes áldozattal felállitani, mi a mostani körülmények között a legfőbb haszonnal kinálkozik, az csak arra mutat, hogy fel tudta fogni a kor irányát, mely az anyagi érdekek kizsákmányolása körül központosul, minek egyik eszköze az emberi leguralkodóbb szenvedélyeknek való tömjénezés, csak igy és csak ez úton remélhetni gazdagulást a mai világban. A napokban nyilik meg Sz. K. rozsolis-gyára.

A SZERELEM A HÁZAS ÉLETBEN.

(Folytatás.)

Szomoru magányában nemsokára meghallá a hirt, miszerint az udvar gondolkozóba esvén, hogy a lord Russel által a vérpadon a sheriffnek átadott irat az országban elterjesztése által komoly következményeket vonhatna maga után, most hitelességét kétségbe vonja. Ez eljárásban az özvegy férje emlékének becsületsértő megtámadását látván, azonnal irt a királynak:

„Fölséged engedelmével! Éppen most értesülék, hogy férjem ellenségei, még vére által se elégittetve ki, nem szünnek meg öt felséged előtt most rágalmazni. Különben is nagy bánatom súlyosbitására hallom, hogy fölségeddel elhitették, miszerint az irat, a melyet ő halála óráján a sheriffnek átadott, nem tőle származik. Én esküvel bizonyithatom, hogy én fogsága alatt saját szájából, s épp azon kifejezésekkel hallottam mindazon föeszméket, a melyeket ez irat tartalmaz. Alázatosan esedezem fölségedhez, legyen kegyes, és higyje el, hogy azon férfiu, a kinek tetteit életében mindig egyeneslelküség, és szabadelvüség jellemzé, halála óráján nem követhette el azon alávalóságot, hogy idegen gondolatokat sajátjaiként adjon ki. Remélem, ezzel semmitse mondtam, a mi fölségedet bánthatná; de ha igen, mindenre kérem, gondolja meg, hogy e szavak egy bánattól lesujtott nőtől erednek. Remélem meg fog ön bocsátni azon férfiu leányának, a kinek atyja az ön atyját, s önt magát is a legmagasabb államhivatalokban szolgálta. Én azonban, meg levén győződve, hogy eddig még semmit se tettem, a mivel önt megbánthattam volna, nem szünök meg imádkozni fölséged hosszu élete és boldog kormányzásáért.“

A kétségbeesett özvegy, szenvedélyesen szerető neje egy összeesküvőnek, a ki nem rég vérzett el hazája szabadságáért, — perczig se feledkezik meg azon tiszteletről, a melylyel a királyság iránt tartozik, az illem határai közt akar maradni, s ez alapjában oly büszke beszédbe is csak gyöngéd, alázatos önérzetét kivánja önteni.

Az orvos ajánlotta neki, hogy fia egészsége kedveért hagyja el magányát és költözzék Londonba.

Nehány héttel később (1684. deczemb.) igy ir Fitzwilliamnak:

„Nemde sokáig halogattam az átköltözést? De gondolja meg, hogy a hely, a hová mennem kell, örökös boldogtalanságom szinhelye; ez azon hely, a hol hasztalan törekedtem megmenteni egy életet, a melyért oly örömest adtam volna az enyémet. Orvos ur, megmérhetlen kincs az, a melyet én ott elvesztettem; birtokában elértem volt a földi boldogság tetőpontját. Meg kellene gondolnom, tudom jól, hogy egy jó barátom van, egy barátom, a kit tölem nem szakithatnak el: a szellemi élvek harczot fognak bennem vivni a földi fájdalmakkal, s végre is nyugalmat adnak lelkemnek, a melyet az élet viharai felforgattak, és eltiportanak. Azonban én tapasztaltam: amaz ohajtott hangulatot csak ritka, és rövid perczekig birhatom, s félek: e perczek még ritkábbak lesznek, ha én a gyásznak városában, és házában fogok lakni, a hol oly borzasztó emlékek gyötörnek. De mivel már annyi hó óta hordom valódi búbánatom terhét, remélem, Isten segedelmével, nem fog megtörni annak árnyéka.“

Isten segitségére volt a kegyes nőnek, s erőt adott elviselni a nehéz életet. Nem stoikus eltompultság, hanem valódi lelki erő volt az, a melylyel fájdalmát legyőzte. Ezt bizonyitja azon levele is, a melyet férje barátja lord Halifaxhoz irt, feleletül annak nem valami hathatós vigasztalásaira.

„Mylord, a ki arra akar birni, hogy legyünk közönyösek minden iránt, a mi velünk történik, én azt csak fecsegőnek tartom. „„Minek sopánkodjunk a miatt, hogy elvettek tőlünk valamit, a miről előre tudtuk, hogy az csak kölcsön, és pedig bizonyos időre adatott?“ “ Igy hangzanak a bölcs mondatok. Ezek philosophi receptek, a melyeknek gyógyerejében annyira bizom, mint mindenben, a mi nem természetes. Szeretem az őszinteséget. Én bátor vagyok állitni, hogy ön ámit, s igen jól érzi azt, a mit nem akar bevallani. Tudom igen jól, hogy a Mindenhatóval nem perlekedhetem, de ha életem üdve elenyészett, lehetetlen fájdalmasan nem éreznem, és nem siratnom veszteségemet. Mylord! Egyedül a keresztyéni vallásban rejlik az erő, a mely nagy szerencsétlenségtől lesujtott sziveket vigasztalhat. Többet, ezerszer többet köszönhetek én ennek, mint a mit a világ nekem minden pompájával nyujthatna.“

Négy éves fiának nehéz betegségből való felüdülése után e levelet irja Fitzwilliamnak:

„Isten könyörült rajtam, és elforditotta a fenyegető csapást fejemről. Gyermekem él! Nagyon beteg volt, s Isten megmutatta nekem, mily esztelenül képzelém, hogy semmim se maradt e földön, a minek elvesztése még jobban elszomorithatna vagy a minek birtoka lelkem bánatában szelidítheti. Oh mi hamis képzelet volt az, érzem, mert e kis lénytől egy perczig se válhatok meg. Vajha e gyermek társaságában felüdülne szegény, kifáradt lelkem! Vajha elég erősnek érezném magamat megfelelni azon feladatnak, a melyet szeretett atyjok oly jól megoldott volna! Ha legkedvesebb barátom, és e kisdedek iránti kötelességet, melyet amaz reám bizott, teljesitve látnám, — oh mi boldognak érezném magamat, ott nyugodhatni a drága hamvak mellett, a melyeket közelebbről meglátogattam! A koporsót értem, az örökre bezárultat. Igen jól esik nekem, hogy ön nem tesz szemrehányásokat, mint ezt némelyek tevék, a kik megtudták, jóllehet az egészet csak önnel közöltem volt. Föltettem volt magamban, hogy megtartóztatom magamat minden hiábavaló, szenvedélyes kitöréstől, csupán szememet fogom fölemelni oda, a hova semmi földi hatalom nem ronthat, s boldog szövetségeket nem szakithat szét. Ott ohajtok én lenni. Azonban ez órát meghatározni nem tőlünk függ. Remélem: annak jövetelét türelmetlenség nélkül fogom bevárni.“

S valóban e nő ugy tudott uralkodni fájdalmán, mint csak egy nő teheti, a ki gyógyithatlan sebet hord szivében, de azzal továbbélni tanul.

Daczára azon üresség nek, a melyet lelkében érzett, élete napjait tevékenységgel töltötte be. Elfoglalta magát, a nélkül, hogy szórakozott volna.

Gyermekei nevelése és érdeke, házának fentartása, felebarátai jóllétének eszközlése, — ezek voltak szakadatlan gondoskodásának tárgyai.

Háládatos vonzalommal viseltetett apóssa, Bedford gróf iránt, s midőn ennek neje meghalt, lemondott utazási tervéről, hogy közelében maradjon. A legfontosabb családi ügyekbe aztán mindig beavattatott, többek közt azon házassági kérdésbe is, mely sógora, Russel Edvard, és Gainsborough (Erzsébet nevü testvére apóssának) leánya közt terveztetett.

Halmágyi Sándor.

(Folytatjuk.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Január elején K. Samu műmalma 16 lóerőre s 4 kerékre építve; ez utóbbi már akármely szempontból tekintve, üdvös vállalat, régen érzett hiányt pótol, mert nem lesz kénytelen a nép a vizi-malmok nemjárhatása idejekor liszthiányt érezni, s a legszükségesebb élelmiczikket drága áron bészerezni. K. S. ur azon szerencsések egyike, kik átérteni tudják a kor s azon nép szükségeit, a hová működési körük terjed.

Sok élvezettel olvastuk Kakas Márton levelét Girókutihoz az Üstökösből,—valóban jobb satirát nem lehetett volna irni azokra, kik a nemzet legdrágább kincsét, az irodalmat üzérkedés s kereskedés tárgyául igyekeznek felhasználni az ügy kárára és veszélyeztetésére. Könnyü Kakas Mártonnak kikukurigolni ezen mesterség titkait, mert már kikaparta savát borsát s tapasztalásban gazdagon elmélkedhetik annak rosz oldalairól; de lehet-e nagyon kárhoztatni azon eszek után élő embereket, kik alkalmaztatják magukat azon közönséghez, mely a komolyabb olvasmányokat nem szereti? Legyen esak jól biráló olvasó-közönség, bizonyosan nem leend kelete az irodalmi nyegleségeknek. *) r. l.

N.-Enyed, nov. 16-kán, 1858. — Az uj pénz behozatala sajátlagos zavart hozott piaczunkra, s az eladó osztály nyerészetvágyát elég rút alakban tünteté föl. Hogy pénzök ne vesszen, az ó pénzen tulságos kamatot vesznek s a régi krajczárokat és ezüst hatosokat az ujakkal egy értékben fogadják el. E mellett felszökkent az élelmiszerek ára sat.

Alig lehet több nyomor és árva könnyét hullni látni, mint környékünkön, mégis a sok értelmes egyén közöl, hogy környékünkön csak két egyén biztositá családja jövöjét, ezt bámulni kell. Uraim, legyünk gondosabbak! E nehány forintot, mit évenkint az életbiztositó társulatok valamelyikének beadunk, meg se érezzük, de oly édes lesz egykoron, ha aggódó akaratunkon az a tudat mosolyog át, hogy mieinknek néhány könynyel kevesebbjök van. Az „életbiztositás"-ról jut eszembe, mily kevéssé biztositja környékünkön a földész gyermekének lelkét, attól a legfeketébb nyomortól, a sötétségtől. Itt e tanoda mindennel ellátja növendékeit, s mégis környékünk benne oly kevéssé van képviselve. A nép meg nem érti lelke szükségét, igényeit; önök lelkész urak, önök, kiknek egyháztagjaik lelki jövője kezökbe van letéve, itt önök legtöbbet tehetnek. Ez egész évben nem láttam egy lelkészt is növendéket hozni be s ajánlani a tanitó személyzetnek. „Nézzétek, ez végezte a falusi iskolákat, tehetség van benne, fejlesszétek ki, emeljétek föl!" Pedig ez minden lelkésznek, kit a nemzet ügyeért szólítnak munkára tisztult nézetek, szent kötélye. Évenkint egy-kettőt hozhatnának be (minden faluból) lelkészeink, s az ilyeseket könyv s papirra valóval is elláthatnák azon pénzből, mely a megyei birságokból gyül be. A hazát, mely ránk bizta a kis kört boldogitni, igyekezzünk oda emelni, hogy minden tagja, ki képes rá, iskolát végzett legyen, tán akkor begyógyulnak majd a sebek, mit a sötétben önnön testünkön vágtunk s ejtettünk lelkünknek czéljain. r. l.

Brassó, nov. 20-kán, 1858. — A napokban fogják megönteni a helybeli luth. szász egyház nagy harangját. A brassói harang régen is híres volt, hogy az egész országban legnagyobb, de ennekutána még inkább az lehet. Az eddigi nagy harang ugyanis elhasadván, most még sokkalta nagyobb kiadásban, t i 100 mázsán felül, fog megjelenni. A forma már készen lévén, a mult héten egész meglepő nagyságában lehetett szemlélni. Most jöjjön Brassóba, a ki nagy harangot akar látni, a ki ide jön pedig el ne mulassa megnézni. — Öntője Kolozsvárról Andraschóczky.

De más nézni valónk is van azonban. Az árubolt alatti szögletben rakta ki Blanc ur plastikai kiállitását. Az europai nagyobb városok szebb részeinek, s tájképeinek hü photográph képein röviden átalutazhatik mintegy itt a szemlélő, csak az a hibája, hogy némely képeknél a panorámai összeállitás nem látszik elég jónak. Mig egyik tájat, vegy városrészt természetes nagyságban szemlélhetni, akkor a mellette levő, ujjomnyi élőfái, lámpásai, és tenyérnyi épületeivel, gyermekjátékoknak tetszenek első tekintetre.

Aztán ha nézni való van, van hozzá világosságunk is. Utczáink ugyanis gázzal kezdtek világittatni. Nem valóságos gázzal ugyan, mint nálunk hiszik sokan, kik a gázvilágitást csak névről ismerik; hanem ugynevezett photogéngázzal. Azonban, nagy nyereség ez is. Elismert dolog, hogy városunknak az éjjeli világitás nem tartozott erős oldalai közé; s most azon lámpa, mely ezelött 11, 12 órakor már ki szokott aludni, viradtáig a legszebb fényben ég. A photogén használata magán házaknál is terjed, s ha kellemetlen szagja nem akadályozná, terjedése még nagyobb volna; mert világa a közönséges olajnál sokkal nagyobb, ára pedig mérsékeltebb. A Csigaberg alatt, a Fancsi wieschenben, hol gyártják ára 30 pkr. mig a közönséges repcsen olajé 48 pkr. Egy uj veszedelem a gyertyaöntőknek. Ne hogy azon sors érje őket is, mi a festö- és takács czéhokat, melyek hajdan a legjobb mesterségek közé tartoztak, s napjainkban csaknem megsemmisülnek.

Egyébiránt nagy veszély fenyegeti a brassói iparosokat közönségesen, Belgium részéről. Az oláhhoni belga consul közelebbről ugyan is, mindazon czikkeket, mik innen ezelött „Brassován" neven vitettek Oláhhonba, s azon keresztül, Belgiumban éppen oly minőségben készittetvén, a tengeren sokkal olcsóbban szállittatva, julányosabban juttatja a „Brassován kereskedők" kezökbe, mint az itteni iparosok tehetik, s ezáltal Brassót az oláhhoni piaczról kiszoritani fenyegeti. *)

A napokban értesültem, hogy városunkban egy szépirodalmi lap akarna megindulni, s az engedélyérti folyamodás már be is adatott volna. A czél szép, s ha elegedendő szellemi és anyagi erők támogatását lehet reméllení, s azokhoz kilátás vagyon, örvendünk, s csak örvendhetünk is rajta. De ellenkező esetben, ha biztos kilátás, és számitás nélkül fog megindulni; akkor itt, és a jelen körülmények között, a vállalatot se magára, se az irodalomra nézve nem fogjuk nyereségnek tartani. Egyébiránt, hisz itt született, másfél század elött, a jeles Cserei historia is.

Közelebbről egy jótékony intézettel is növekedendik városunk. Éppen most osztják szét, az alapitandó „bölcsőde" pártolására felszólitásokat német, magyar és oláh nyelven.

Philippine Barraud, franczia származásu kisasszony pedig, egy oly nőnevelő intézet fölállitását tervezi, ha elegendő számu növendékek találkoznak, mely különösen szomszéd székelyföldi elökelő családok gyermekeit fogadhassa be. Ajánljuk az illetők figyelmébe. Lakása az almaszeren, 93. szám alatt van.

A piaczi ár a közelebbi két pénteken emelkedett. A tiszta buzáért kértek, a szépiért 17 vrftot, az ó-ért még 19-et is, a gyöngeért 10, 11-et. Ezelött három, négy héttel 9 frton is ment el. Rozs 8 frt. Zab 3 frt 30 kr. Törökbúza 8 frt 30 kr. Pityóka: kék 4 frt, veres 3 frt 30 kr., sárga 3 frt mind erdélyi köblét értve. A pénz járt 1 pengő frt., 60 pkrajczárban; de 60 pkr, nem egy pfrtban. Az ezüst huszas 18 és 19 pkrban. A 6-tos 7 pkrban, és igy semmi se a meghatározott törvényes értékben.

r. l.

Arkos, nov. 20. 1858.—Nincs jelenleg nevezetesebb, s jelentékenyebb tárgy vidékünkben, mint a tervelt ev. ref. tanoda felállitása, vagy legalább elinditása. De ez nemcsak a jelenben fogamzott eszme, mert az e felöli vélemények, tervezetek már az 1848-ki sarkon forduló korszakot jóval megelőzték vala. Nagyon érezte e vidék értelmisége, hogy a Rikán belöli magyar ajakuaknak nincs egy közügybe esö közneveldéjök, hogy az ország e félre esö szegletéből a fiakat messze kell már az alsóbb gymnasialis osztályok tanulására költségesen, fáradalmasan tova hordani, s hogy az utazási, és tanitási távolbi tetemesb költségek által a vidéknek saját kebeléből nagy vagyoni összeget, és erőt kell évenként kibocsátnia, kebli forgalmából kirekesztenie. Ezért már a volt parlamentalis rendszerben a marchalisokon e közérdekü tárgy sokszor megpendült; de sorsa az lett, mi másnemü jótékony eszméké is szokott igen sokszor lenni: pusztában elhangzó szózat, gyakorlati térre át nem vitt üres tervezet, mely többnyire már a vitatkozás nem elég hö karjai között életre nem kelhetett. Utoljára, ha jól emlékszem, 1847-ben neveztetett vala a marchalison egy bizottmány, mely egy vallásküléönbség nélküli háromszéki közös gymnasium felöl S.-Sz.-Györgyre fölállitólag véleményezen: a vélemény elkészült, a következő marchalisra beadatott; nem szükség mondanom, miért? mert ha mondanám is, vele nem használhatnék, — elég, hogy az bizonyos okból elvettetett, megbukott, s ha tán elfogadtassék is, létesitési lépéseivel a nagy szivárvány szoros ivkapuja alatt átbuhat vala-e, vagy sem? nagyon kétséges kérdés. Föl kell sohajtanom: mennyi édes dolgot lehet vala a régibb korban létrehozni, miknek égető szüksége ma a lehetség szükebb korlátai között még sürgetöbben reánk nehezült. Mig lehetett, tétlenül szunyadtunk, s arra ébredtünk, hogy nem lehet s mégis tennünk mulaszthatlan, mert az önfentartás ösztöne menthetlenül parancsolja. Eszembe jutnak a Sibilla könyvei; mig azok kilencz számmal voltak, meg lehet vala szerezni annyival, menynyivel a hatnak megsemmisülése után a fennmaradó hármat is megvásárolni kényszerüséggé lön. Hatványozott erőnket nem ismertük, nem használtuk fel; és ma silány egyszerüségre leolvasztott erőnkkel is lépnünk, haladnunk kell. A bátorságos légkörben biztosan repülhető fellengő sasokból csak struczokká váltunk; szárnyunkat a Faeton tüze nem emésztette fel ugyan mindenestől, de az a pusztábani félénk földönfutásunkat csak némileg segiti, s Istenem, mégis meg kell élnünk vele; mert vége lett a tétlen ábrándok világának! Nemcsak a tanodák kérdésében mondom ezt, melyeknek nemhogy létrehozásában, de a megvoltak fenntartásában is mekkorákat kell rázkódnunk ab omni parte! hanem a nevelés lényegét magát, gazdászatot, ipart, nyelvünk más ajkuak általi megkedveltetését, elsajátittatását, kereskedelmet s minden közérdekü jó dolgot ide kell értenem.

E vidék, mondom, a szorultabb korlátok között még inkább kíván öntudatra ébredni a mondott gymnasium eszméjével. A nagy catastroph után elindult az ev. ref. papság és buzgó-ilágiaktól pártoltatva összeiratott mintegy 80,000 pfrt tőkepénzi ajánlatot, magának gymnasium helyéül nem telket ajánltatott, hanem a k.-vásárhelyi, zágoni és s.-sz-györgyi buzgó ajánlatok közöl szerencsés volt választási nézetét az inkább centralis S.-Sz.-Györgyre állitani meg. Közbejött a kormány azon nyilatkozati szándoka, hogy s.-sz.-györgyi normalis-iskolát leendhető gymnasiumul az ev. ref. püspökség alá rendelje; mely kérdés ma a kormány elébe hatott bizonyos ingessionis stadiumban áll, mely miatt a magas cultus miniszteriumnál a végleges elhatározás jórészt továbbra haladand, alig sejthető eredményével.

Addig is a fentisztelt ev. ref. clerus nem vár bizonytalanra, hanem a tervezett gymnasium elinditására különben is megnyert engedélyt a kezénél levő rendelkezhetési uton kivánván felhasználni, az illető egyházi főtanács biztató bátoritására m. hó 8-kán kelt határozatában praeparandiát végzett, derék ifju Péter Károly urat, mint első helyeni jelöltet, a s.-sz.-györgyi ev. ref. elemi-iskola 3-ik osztálya tanárává azon utasitással nevezte ki, hogy azt jövőre, a rendes gymnasiális elemi modorban első gymnasialis osztályképessé nevelje. A többit azontul az isteni pártoló kegy, s az illetők életreva ló buzgalma megmutatja. Segélje is az ég! Csekély kezdeteken indultak el valaha minden nagy dolgok. Ugy képzelem tisztelt Péter Károly urat, mint a 101 éves korában tavaly elhalt Szabó Sámuel unitarius tanárt egykor, mikor a mult század végén a székely-kereszturi gymnasiumnak kezdő tanárává lett, ki is életében hosszason láthatá Simeoni örvendező szemeivel nemcsak annak felvirágzását, hanem a hánykodó viharban is szerencsés megmaradását. A nagy reményü uj tanár m. hó 15-kén lőn beigtatva az ujdon állomásra, mikoris beköszöntő egyházi beszédét alapitá ama szókra: „Tanitsd a gyermeket az ő utának módja szerint; még mikor megvénheszik is, el ne távozzék attól." Péld. 22. 6. A nagyon derékül szónokolt egyén csak ez uttal is a közvélemény zöld babérát aratta, nagy áhitattal és méltánylattal hallgattatott ki, mert szavai tisztán kor- és tárgyszerüek voltak; nem a száraz szokás, hanem a tárgyérzet forró éljenzésével tiszteltetett meg. Fizetése leend 300 pfrt, még pedig a 80,000 pfrt tőkeajánlatok illető kamatából. Elszállásolása buzgó áldozat eredménye ingyen stb. Adja az eg, hogy az utódok egykor ugy emlegethessék, mint tanodakezdeményező korszaki embert!

E mellett az emlitett nov. 8-ki gyülés elfogadja az illető egyházi főtanács ajánlatát, söt elnöki correspondentia következtében a mlgos iskola-tanácsos urtól van is ajánlva egy iskola-direktornak kinézhető egyén jövöre, akkorra t. i. mikor már maga a gymnasialis első osztály tanitása alá növi ki magát a 3-ik elemi-osztály.

Elindult tehát a háromszéki létesülendő tanoda, nem mint vallásküléönbség nélküli, hanem felekezeti, de mégis tanoda, még pedig egy kis magból, ugymint az idén tanodai modorban képzendő 3-dik elemi-osztályból. Ha Romulus egy kis kört be ne sánczoljon, melynek neve „vár" legyen, a nagy birodalom sohase jön vala létre. Csak azért, hogy félre esünk, mi tömött számos, söt industrialis magyarság vagyunk, kiknek egy nagyobb neveldét, tanodát nélküloznünk bizony nagy kár volt. Bármint hallgassunk is vele, de nekünk egy kis értelmi és szellemi könnyebb képződhetésre feltünőleg szükségünk van, mi aztán az anyagiakbani nagyobb nemzeti erősödés kulcsául szolgáljon.

K. M.

*) Megjegyezzük azonban, hogy Girókuti naptára körül semmi olyas nyegleséget nem követett el; tartalmát pedig nemcsak mi, de a többi lapok is méltányolták. Szerk.

*) Erről vezérczikkünkben szólottunk. Szerk.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

= Bécsből irják 26-ról, hogy ő magassága Liechtenstein kormányzó herczeg 29-dikén Bécsből Szebenbe visszautazand.

= A cs. k. pénzügyminisztérium nov. 26-ról kiadott rendeletében elhatározta, kogy az october végén forgalomból kivett 3, mint szintén a $1/2$ pkros rézpénzdarabok, egész dec. 31-ig két és egy pkros rézpénzekkel beváltassanak, azon esetre ha egy pfrintnál nem kevesebbre menö összeg kicserélése kéretik. Beváltó helyek a következők: Az országos főpénztár Szebenben, a szászvárosi, kolozsvári, beszterczei, m.-vásáuhelyi, brassói gyüjtö-pénztárak és a vajdahunyadi, k.-fejérvári, abrudbányai, tasnádi, cs.-somlyói, dézsi, gy.-sz.-miklósi, sz.-somlyói, k.-vásárhelyi, udvarhelyi, fogarasi és az orláti adó-hivatalok.

= Ő cs. k. Ap. Flge erdélyi főtörvényszéki tanácsos Némethi János urat cs. k. tanácsosi czimmel nyugalmazni méltéztatott.

= Ma, nov. 28-kán tartotta a helybeli szabadalmazot kereskedő-társulat vasárnapi kereskedelmi iskolájának évi közvizsgálatát az iskola helyiségén, a redout-épületben. Tantárgyak következők: az első osztályban: számtan: a 4 elemi müvelet, alkalmazva kereskedelmi ügyekre; földrajz elemei és számlák készitése; a második osztályban: számtan, folytatása a négy elemi müveleteknek, és törtekkeli számitás, földrajz folytatása, pénzek és mértékek ismertetése, számlak és fuvar-levelek készitése; a harmadik osztályban: számtan: a hármas és láncszabály, kamat- és áruszámitás, pénzek és mértékek ismertetése, kereskedelmi levelezés, földrajz folytatása s áruisme főbb vonalokban; a negyedik osztályban: számtan: folytatása az előbbi osztályban megkezdett magasabb müveleteknek, levelek, okiratok készitése, egyszerü könyvvitel, áruisme, földrajz, pénzek és mértékek ismertetése, továbbá vallás: minden felekezetü tanulók illető lelkészeiktől s végre német nyelv. Tanárai ezen az emlitett társulat által dicséretes buzgalommal ápolt iskolának: Erdélyi Indali Péter és Geltch János. Tanulók száma 63; a közvizsgálat nagy sikerrel ütött ki, s a tanitók kitünő szorgalma lelkes elismerésben részesült.

= A m. cs. k. helytartóság nov. 14-ről 19798/3093 sz. alatt kelt kibocsátványával a kolozsvári kereskedelmi, és iparkamara részére a valóságos és pótlótagok felének ujra választását megrendelni kegyeskedett.

= A jelen évben termelt dohány bevásárlásának ideje és helye az országos pénzügyigazgatóság nov. 23-ról napozott hirdetményében következőleg van kijelölve: 1) M.-Vásárhely dec. 1-töl jövő évi február végeig. 2) S.-Sz.-György, dec. 1-töl 25-ig. 3) Fogaras, jan. 1-töl végeig. 4) Marosportus, dec. 1-töl 15-ig. 5) Kolozsvár, dec. 1-töl jan. 5-ig.

☻ Folyó hó 4-kén, Boér János jutalmául e szinpadon először adatik, a párizsi legtekintélyesb szinpadokon köztetszésben részesült: „Szerelem gyermeke" czimü 5 felv. dráma Dumastól. Kivánjuk, hogy a szorgalmatos szinészt közönségünk szives részvéte kellőleg jutalmazza.

* Balázs Sándor, hazánk s illetőleg városunk fia, egyike tehetségesebb fiatal beszélyiróinknak, a kitől a szépirodalmi lapok nem egy komoly figyelmet ébresztő, sajátságos humorral irt beszélyt közöltek, két kötetnyi beszélye szándékozik összegyüjtve kiadni. Balázs a polgári osztályt igen jól ismeri, s beszélyeinek egyik érdeme éppen abban rejlik, hogy kiválólag az életből meriti tárgyát s nem tartja üres, sentimentalis mesével olvasóit, hanem rendesen satyricus szemüvegen át, de meglehetős hü világításban szemlélteti a polgári élet emberei. A ki olvasta kezelebbről a lapokban megjelent beszélyeit, elfogja ismerni, hogy ő egyike azon fiatal iróknak, a kik közelebbről legtöbb haladást tanusitottak. Beszélyeiről a „Ng" irja, hogy „miután könyvkiadóink a jelen könyvüzlet pangásában, gyakorlati s napi tárgyu müveken kivül semmi költői müre vállalkozni nem mernek, előfizetést fog hirdetni. Ily esetekben helyeselnünk kell a könyvkiadás egyetlen módját, az előfizetést." Ugyan itt olvasánk egy vonatkozást a báró- és földbirtokosi irókra is, a mi elmaradhatott volna; miután éppen B. szülői elég tekintélyes anyagi állásban vagynak arra, hogy szép tehetségü fiok ilyes összehasonlitásokra okul ne szolgáljon.

= A jelesül szerkesztett „Protestáns egyházi és iskolai lap" egy évi szerencsés pályafutásának végéhez közeledvén, jövő évre uj előfizetést hirdet. Előfizetési feltételei a tavalyiak u. m. ránk vidékiekre vonatkozólag: egész évre 7 frt, félévre 3 ft 30 kr pp.; vagyis ujpénzben egész évre 7 ft 35 kr, félévre 3 frt 68 krajczár.

= Vértesi Arnold előfizetést hirdet történeti beszélyeire, melyek két kötetben jelennek meg, előfizetési ár 1 pft, s Pestre Müller Gyulához beküldendő f. év dec. végeig.

= Malakoff herczeg verset csinált! A „Times" irja, hogy a vén embergyülölö Pelissier közelebbről egy sajt-gyárt látogatott meg, hol neki egy sajtot azon kéréssel nyujtottak át, hogy azt a császárnak szolgáltassa. A marschall annyira el volt büvölve, vagy a sajt, vagy saját mézes hetei által, hogy költői lelkesedéssel Napoleonhoz ezen verset táviratozta:

Un Chester m'est remis pour vous être rendu,
Je vous envoie donc le fromage attendu.

A császár rögtön igy válaszolt:

Vous êtes maréchal, mon trés cher Pelissier,
Ne vous livres donc pas a des vers d'epicier.

A franczia lapok nem közlik e verseket, talán mert ném igen classikusok.

= Pesti lapok irják egy porosz lap után Mészáros Lázár halálát; a szerencsétlen agg férfinak utoljára tüz-viz ellensége volt. Jowában egy gazdasági lakot épitett, azt a tüz égte meg, más hasonló vállalatát az árviz dúlta fel. Európába indult, hogy Genfben egy nyomdát állitson, s útközben Herfordschirében gróf Telekinél halt meg.

= A „Lucréczia" czimü dráma után ugy elhirhedett Ponsard közelebbről egy drámát irt „Robespierre" czim alatt, s a Th. Francaisban kivánta előadatni, de ennek igazgatója ki-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

nyilatkoztatá, hogy egy ilyen tárgyu müvet elő nem adat. A költő a miniszterhez ment s hasonló visszautasitást nyert; ekkor kihallgatást nyervén a császárnál, előadta a dolgot, kérvén, engedtessék meg kéziratát a császár előtt felolvasnia, mire a császár ugy válaszolt, miképp ő teljes bizalmát helyezi „Chorday Charlotte" irójának moráljában s bölcseségében, s feljogositja őt, hogy a censura mellőzésével ott adassa müvét a hol akarja. Ponsard az Odeon szinházat választotta.

= Magyarhonban egymásra alakulnak a fiók gazdasági egyletek, nov. 2-kán Zalaegerszegen álliták meg a szabályokat s terjesztek megerősités alá Zalamegye részéről.

= Pesten Hartlében bizományában egy érdekes munka jelent meg ezen czim alatt: „Néhány szó a gazdászati vegytanról, Dr. Stöckhardt Chemische Feldpredigten" czimü munkája után magyarázta Vasvári Lajos. Első kötet első füzetje. Lehetlen nem üdvözölnünk ezen a hazai gazdászatra nézve oly érdekes munkának átültetését hazai irodalmunkba, s őszintén kivánunk az iránt akkora részvétet s kitartást, hogy a többi füzet is sikerrel láthasson napvilágot.

= A „P. N." értesitése szerint a nov. 23-kán tartott akadémiai ülésben Toldi F. titoknok ur, Kazinczy Ferencz születésének százados évnapját, mely jövő év okt. 27-én jön el, meginnepelni inditványozta; az inditvány szerint egy ezen innepélyert tartandó közgyülésen az akadémia, az idvezült dicsöitésére irandott verseket s emlékbeszédet olvasson fel, adjon ki emlékkönyvet a felolvasott müvekből Kazinczy arczképével, márványszobrát a nagy nyelvreformátornak innepélyesen állitsa fel, s veressen érmet az évszázados innep emlékére. Dessewffy Emil gróf igéretet tett az inditvány érvényesitésére szükséges lépéseket az igazgató-tanácsnál megtenni. Az innepély programmjának elkészitésével b. Eötvös J., b. Kemény Zs., Kubinyi Á., Fogarasi J., Szalay L., Lukács M. és Toldi F. bizattak meg.

= A m. akadémia titoknoka hivataloson jelenti, hogy az akadémia 20-dik nagy gyülése dec. 15-kén fog megtartatni, hová a tagok — a rendes tagok kötelezőleg — meghivatnak.

= A „V. Ujság"-ban Jókai M. regényes kóborlásainak leirását folytatva, igy ir Brádról: Előttem van Brád és Bojcza, szomoru hely mindkettő, egy szomoru történetet mondtak el, . . . hogy nehány hét előtt maga a v...i dászkel, ki a brádi család katasztrofájából lett hires, este a brádi kastély romjai előtt lovagolván el több társaival, a mint a hidra ért, lova megbokrosodott, leveté őt nyergéből s gyilkosul összetaposta, a szerencsétlen a brádi kastély romjai közé viletett, s bünének szinterén adta ki végnorgeset. Azóta a nép a brádi hidon rémektől retteg.

= Ki kell jelentenünk, hogy correcturánk javitásáról szólott szerk. jegyzetünk, éppen nem valamely egyes személyiségre, hanem a technikai kezelés körüli intézkedésünkre vonatkozott.

Nemzeti szinház. — Szombaton, nov. 27-én bérletszünetben Follinus János jutalmául adatott: „Mártha, vagy a Richmondi vásár." Vig opera 4 felv. Flotowtól. A kolozsvári közönség kedvencz dalmüve, mely most is a szinházat fulladásig megtöltö. Egedi Mari a czim,—Mezei Plunket szerepeiben általános tetszést vivtak ki. Az első sok helyen kitünő kellemmel énekelt. Nancy (Ferenczi Izabella) e szerepében nem tanusitott annyi gyakorlottságot, mind az általa eddig előadattakban; különben szép, tiszta és csengő hangja sokszor alig volt hallható. A negyedik felvonásban Mezeivel eldalolt párdala tapsviharok között ismételtetett. Ezen jelenet fénypontja vala ez estvéli működésének. Follinus (Lyoneli) azon itt megbocsátható kivétellel, hogy néhol nem érte el a legmagasb ténor hangokat, elemében volt. Bokornak Tristán szerepe meglehetősen sikerült. A nőikar, bárha az még eddigelő nemlátott nagyszámmal jelent meg a szinpadon, általánvéve gyengécske volt. A főbb szereplők jelenet,—felvonások között, ugy az előadás végén is kihivattak.

Vasárnap, nov. 28-kán bérletfolyamban adatott „Pünkösti királyné," vigj. 3 felv. Szigligetitől. Kielégitő előadás. Boér (Oháti), Clementina (Boérné) egész szinpadi otthonossággal, helyes szerep-felfogással működtek. Komáromi (Kellendi), a sok ügyességgel és kedvességgel felruházott szinész a közönséget folytonos vidorságban tartotta. Bihari (Zománczi) hivatásának eléggé igyekezett megfelelni. Schafhütl M. kedélyes játéka dicséretet érdemel. Singer R. Láng M. több elevenséget tanusithattak volna. Eichner Ludmilla Viola-szerepét, bár mint igyekezett is magát bele találni, nem minden ponton adta helyes felfogással. Érzelgéseiben nagyon tulzott volt. Figyelmébe ajánljuk máskor a szavak helyesebb kiejtését, mert ilyen szavakat: aztat, eztet, szerelmes vagyok önben" sat. a mivelt nyelv nem ismer. A második felvonás alatt Kühner Irma lengyel, Mayer Luiza és Kaczér magyar tánczot lejtettek el elég ügyességgel, és a közönség nagy megelégedésére. A szinház telve volt.

Kedden, nov. 30-kán adatott, Schafhütl M. k. a. jutalmául a szinházba beférhető közönség előtt Szigligeti 100 aranyos vigjátéka „Fenn az ernyő, nincsen kas." E müre nagy kiváncsisággal vártunk, melyet birálat, és lapok annyira magasztaltak. Megvalljuk a formára nézve, hogy az akademia által is annyira pártolás alá vett rimelés előttünk nem látszik vigjátékban izletesnek, rontja az a mü menetelének könnyüségét, és a felállott alakok élethüségéről illusionkat. A darab el van látva pattogó élczekkel, melyek az életből meritvék, s kapósak, habár itt-ott (mint például, hol az anya leányainak eltrafikálhatásáról beszél) a convenientia szabályain alól esnek, s a lovagias embert némi zavarba hozzák. Egy pajzán „urhatnám" alak Rejtei, ki akármelyik leányt szereti, csak hogy pénzt kapjon vele; utoljára mint becsületes jó szivü fiu — a minek különben mi jelét sem adja, a derék b. Várkövi által, az adóssági börtönből megszabadul. Várkövi és Etelka kedves példány alakok, s a münek jó irányát képviselik. Donátiné szerepében Boérné, Rejtei szerepében Komáromi kitüntették magokat. Várkövit Gyulai, Etelkát Follinusné, Donátfit Boér, Gizellát a jutalmazott, jó felfogással adták, csakhogy az utóbbi az első jelelenetekben igen komoran s egyszerün volt öltözve, vidám és hiú jelleméhez képest. A jutalmazott koszorukkal tiszteltetett meg.

Sajtóhiba. Közelebbi naplónk Szent-Demeterről szóló czikkében „betüivel" helyett: „bütüjével" olvasandó.

Bécsi börze. — November 30-kán.

	Ausztriai értékben.	
	frt	kr.
Nemzeti kölcsön 100 pftért	86	25
Metalliques 5 perc. „	86	05
Urbéri papir, magyar. „	85	—
„ „ erdélyi „	84	—
Tiszai vasut „	105	—
Cs. k. t. sulyu arany darabja	4	80
Korona „ „ „	14	13

KÜLFÖLD.

Francziaország. — Compiegneben vigan tölti idejét a franczia udvar. A politikai sok baklövés után jól esik egy-egy természetes vadlövést is tehetni. Angliából több vendégek között Palmerston lord és neje is jelen volt nehány napig, mi a Napoleon iránt oly barátságos érzésü lord népszerüségét saját honosainál nem igen fogja növelni. Jelen volt Rothschild báró is, s mint irják, kivált a Mortara ügynek szönyegen léte következteül különös kitüntetéssel fogadtatott a császári udvar részéről, mely kitüntetést egyébiránt nem annyira hite és esze, mint hitele s pénze által vivta ki kétségkivül a báró bocses személye iránt. Putiatin, orosz admirál, a ki Kisseleff által Compiegneben be lön mutatva, Nizzába utazott, hol Constantin nagyherczeggel találkozandik. Nizzából vett távirat szerint nov. 1-én két orosz hadihajó a villafrankai kikötöt birtokba vette, orosz katonák szálták meg legott az őrhelyeket, a melyek addig szárdoktól voltak megszállva. A nagyherczeg, mielőtt Oroszországba visszatérne, hosszabb körutat teend. A villafrankai épitmények megszemlélése után Genuát, Nápolyt, Palermot, s azután Göröghont látogatja meg; Görögh-honból Alexandriába megy át, onnan Lissabonba; neje, a nagyherczegnő, kiséri.

A kabyltörzsek közti mozgalom nem okoz semmi nagy gondot; csak annyiban mondható szerencsétlenségnek a jelen perczben, a mennyiben uj nehézségeket gördit Napoleon herczeg azon törekvése elé, hogy Algirt a katonai dictaturától megszabaditsa. A legszorosabb intézkédések vannak megtéve, hogy a Montalembert pöre körüli nyilvánosság legkisebb kisugárzása is gátolva legyen. A belépti jegyhez juthatott személyek száma fölöttébb csekély.

— Montalembertnek a „Correspondant"-ban megjelent czikke Brüsselben röpirat alakban kijött, s rendkivüli keletnek örvend. Nov. 3-ka óta nem kevesebb mint három tetemes kiadás kelt el. — Mint Párisban hallszik, a civita-vecchiai várerőditmények franczia mérnököknek vezetése alatt a legnagyobb erélylyel folynak. E munkálatok Rómában nagy aggodalmat okoznak, mert attól félnek, hogy a francziák közelebbről odahagyják Rómát, de Civita-vecchiát megszállva tartják, hogy az egyházi államban maradandólag szilárd lábat vessenek.

— A földrajzi fekvésénél fogva Francziaországra nézve fontos Turo félsziget elfoglalása Cochinchinában kevés lőporba s egy csepp vérbe se került; A „Moniteur" hosszu jelentést közöl, melyet Rigault de Genouilly aladmirál, a chinai tengereken levő franczia hadak főparancsnoka a tengerészeti miniszterhez intézett. A franczia tisztek a turói öblöt ugy nézik mint első lépcsőjét az ő jövendőbeli ind-chinai birodalmuknak. Az öbölben levő franczia hajóhad jelenleg mind gőzösökből áll, összesen 3000 fönyi emberrel. Az anami császárság apostoli vicariusainak egyike Melchior nemrég el fogatván, az anami császár parancsára feje vétetett. A „Pays" szerint a hadjárat parancsnokai Hue főváros bevételével remélik, hogy birtokába juthatnak a 6 millió lakost számláló császárságnak. Hue azon időben lön megerőditve, midőn három franczia tiszt első osztályu mandarinokká emelve, az anami katonai igazgatás élén álltak, a fegyvertár, s ágyuöntöde is ugyan akkor állittattak.

Anglia. — Montalembert maga is megismeri elhirhedt czikkében, hogy Angolországot inkább Europa mint Ázsiában fenyegeti veszély, ha csakugyan fenyegetheti, mit a „Times" nem akar hinni. Indiában vége felé jár a küzdelem. Az angolok két hadoszlopban nyomulnak elő Lucknoból észak felé, Kánpurban egy tartalék serget hagyván hátra. Apró csatározások nem fognak ugyan hiányozhatni, de a lázadók ügye már vesztve. A sipahik több kisebb-nagyobb csoportban bolyonganak, bujdoklanak, mig vesztőket érik. Pendzsabban a szikhek vüsége rendületlennek marad az angolok iránt. Az angol hadi szolgálat e vitéz bátor néptörzsnél nagy kedvességben van: nagy része az angolok szövetségeseinek a szikhek közül van, kik a sipahiknak nagy gyülölői, közülök a legrövidebb idő alatt akarhány uj harczossal szoporithatni az angol hadserget. Az idő hivesedtével a pendsabi nők csoportosan jőnek le Hindostauba férjeik látogatására, s hogy az ezek által gyujtott zsákmányt haza vigyék.

Kevésbbé látszik kedvezőnek az angol politika állása Chinára nézve; a mennyei birodalom ura a csak most kötött szerződést nem egyébnek látszik tekinteni egy darab papirnál, s hogy az angol követ Pekingbe bémehessen, alig hihető. Az orosz befolyás tulnyomóvá kezd lenni a mennyei udvarnál, s valószinüleg már is az kormányozza China politikáját. Amur melletti láb-megvetése állandó befolyást biztosit az orosznak.

— Redcliffe lord a napokban Görögországban létekor nyiltan Görögország ellen nyilatkozott, mint mondják. Valameddig ugymond, csak egy kis remény van a török birodalom ujjászülletésére, mindaddig Britannia a török barátja lesz; de ha e remény elenyészik, Anglia a görög nemzet pártjára fog állani. Ez, ugymond, nemcsak a maga, hanem minden angol államférfiu véleménye „bárminő" párthoz tartozzék is. A görögök nagyon meg voltak elégedve e nyilatkozattal, mivel ugy látszik, nincs már remény a török birodalom ujjuszületéséhez. Csak az a kérdés, ugy gondolkoznak-e Angliában is.

Olaszország. — Franczia lapok sokat beszélnek a Piemontban uralkodó izgatottságról, csak el győzzük hinni, beszélnek oly hirekről is, melyek jövő tavaszra háboruval kecsegtetik a világot, s e hireket erősitni kivánják a szárd király azon szavaival is, miket egy katonai szemle alkalmával a hadsereghez tartott volna. A turini angol követ mint irják komoly tudósitásokat küldött Londonba Olaszország jelen helyzetéről. Az orosz és franczia izgatás is mint tudjuk nagy divatjában van. S az olaszt könnyü tánczba vinni, mint szintén tudjuk, de aztán rendesen bú a járása, kár társa.

A Piemontban állitólag terjengő ingerültség váltig Francziaországnak róvható fel, a mely már egyszer feladátává tette, az olasz félszigeten folyvást az izgalomnak némi mérséklett hőfokát fentartani, mely nem elég erős arra, hogy rögtön lobogó lángban törjön fel, de mégis eléggé erős arra, hogy a léget folyvást rekkenő hévvé s nyomasztóvá tegye, s a hangulatot kényelmetlenné, s aggályossá változtassa. Innen a Szárdiniávali kaczérkodás, a szent székkeli huzalkodás, Civita-vecchia erőnek erejéveli eröditése. Némely tudósitások most meglehetős világosan azt is tudatják, hogy Rómát is szándékoznak a francziák rövid időn elhagyni (bihetőleg hogy a más részről kiüritést is kivánhassák), de aztán czéljok a civita-vecchiai révet „zálogul" (zálogul? de ugyan adós-e Róma Francziaországnak?) mintegy a Rómábai visszatérhetés „eszközeül" megtartani. Nem kell feledni, hogy Rómát Civita-vecchiából vasuton elérhetni két óra alatt. Egyébiránt ez egyet megengedik a franczia közlönyök is, hogy azon bibornokok kik mostanában a római politikát kezökben tartják, a franczia politika iránt átalában egy csepp rokonszenvet se éreznek.

— A külföldi lapok egymásután mind feltálalják azon tudósitást, hogy az europai hatalmak a Mortara-ügyben felszólaltak a pápai udvarnál; sokkal valószinübbnek látszik nekünk a tudósitás egy más europai hatalomnak beavatkozása felől, de korántsem nagy — hanem pénzhatalomnak, t. i. Rothschild bárónak, a ki az öreg Mortarának 10,000 frankot küldött a végett, hogy saját anyagi dolgaiban való hátramadás nélkül a fia visszanyerésére kellető lépéseket megtehesse. Ez csakugyan oly beavatkozása egy a maga nemében nagy hatalomnak, mely ellen senkinek se lehet kifogása.

Belgium. — A belga kamarában közelebb fogta magát a clericalis minoritás, s odahagyta a termet. Egy évvel ezelőtt megbukván, Rogier szabadelvü miniszteriuma birja a hatalmat, s az ezidei ülésnek megnyittatásakor az anticlericalis többség oly mondatot csusztatott belé a válaszfeliratba, mely egy roszaló visszapillantást vet azon korszakra, midőn még a mostani minoritás részén vala a tulsuly. E felirat felett nov. hó 16-ánkelle kezdődni a tárgyalásnak, s ime — a gyülés megnyiltával, de Theux gróf kinyilatkoztatá, miszerint ő és pártja ily sértő felirat fölötti vitában részt nem vehet, s ezzel ő és pártja nagyobb része távozott. Sajnálják e nem alkotmányos eljárását a minoritásnak, mi nem látszik egyébnek mint az alkotmányos élet elleni tiltakozásnak, holott tudniok kellene a közmondatot, miszerint „azon sebeket, miket az alkotmányosság ejt, az alkotmányosság meg is gyógyitja."

Németország. — A porosz herczegnő már nehány nap óta Berlinben mulat; a szabadelvüek a lelkes német honleány megérkeztétől oly sok engedményt várnak. — A rajnai tartomány, mint már jelentők, Kleist-Retzow „urfi" kezéből ki van ütve, s a mi több: a belügyminiszternek egy második rendelete tisztán óva-int minden „szélső, kizáró" párt, tehát a keresztes-lap férfiai ellen is, — és a szabadelvüek reménybimbója mégis dérütöttnek látszik; a „várakozások, s ohajok" mik ellen a miniszteri körrendelet föllépést rendelt, alig merészkednek többé rejtekökből kibúni. Egy berlini lap vezérczikke mintegy mentegetőzik azért, hogy a porosz népesség és sajtó némi önáltatásnak engedte oda magát, azt hivén: hogy ha a tójfel ikrázik, rajta a köpüvel; egyébiránt azt előre tudhatta, hogy nem mind fenékig tójfel.

Berlinben a belügyminiszter egy körrendeletet bocsátott ki, mely a szélső pártok által gerjesztett várakozásokat, s reményeket kellő mértékre vezeti vissza. E rendelet első mutatványa az uj kormány gyeplőtartásának, — csak halkan, mondhatni, szemérmesen lép fel. Az államkormány azt mondja „nem az összes

*

☞ **Mai számunkhoz van csatolva a „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY" előfizetési felhivása.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

hagyományok felhagyása forog fenn, melyek Poroszország nagysága és hatalmi állásának alapját képezik" sat. E nyilatkozat mindenütt feltünt. Azok a kik ellen az intézve van, méltán kiálthatnak fel: tán azért, hogy ezt vagy azt ohajtjuk ide bent, legkisebb csorbitását is kivánjuk e hazánk hatalmi állásának kifelé? Á conservativ párt valamint a jobboldali ultrák részökrül viszont igy szólnak: tehát az összes hagyományokkal," melyek Poroszország hatalmi állását képezik, nem akartok felhagyni — csak egy néhánynyal azok közül! Szabad-e csak egy betüt is kitörleni abból, a mi porosz nagyság és hatalom alapkövét képezi? A kormány nyilván mondani akarta: „nem arról van szó, hogy minden igazgatási hagyománynyal felhagyjunk," azaz: a szoros központi hatalmat mely által a nagy választófejedelem, s II. Fridrik a porosz kir. hatalmat megállapitották, nem lehet megváltoztatni. Egy részét e feszes hatalomnak a kormány igen is oda akarja engedni az alkotmányos szerkezetü államnak, — de nem minden részét. Az államminiszterium azonban átallotta e benső gondolatát az első napon, midőn nyilvános szózatával kilépett, a közönség előtt kitárni, s igy lett ama korcstétel, mely senkit sem elégit ki. Egyébaránt még hiu munka is volna az uj kabinet e vagy ama nyilatkozatából, vagy a porosz herczeg miniszterei hez tartott beszédéből akni össze a kabinet jövőbeli politikájának fővonásait. Az országgyülés már rövid időn össze fog ülni, s a miniszterium ott állva, beszélve, működve az egész világ előtt, lesz alkalom és mód fogaik igaz fehérét megismerni, vagy ha tetszik, testi és lelki termetöket igaz jó singgel mérni.

Törökország. — A montenegrói ügyben Stambulban tartott utolsó tárgyalások felől az „Osserv. Tr." irja: „Az osztrák, angol és porosz képviselők oly erélyesen támogatták a portát Montenegro fölötti jogainak fentartásában, hogy a franczia, s orosz képviselőknek abba kellett hagyni a dolgot. A nevezett hatalmak szintazon egyértelmüséggel ellenzették a Montenegro számára követelt kikötőnek oda engedését is. A porta felszólalt azon fegyver- és pénzsegély ellen is, melyet a montenegroi herczeg Orosz- és Franciaországtól szerencsés nyerni, valamint franczia, s orosz hajóknak az Adriáni jelenléte ellen. A fegyversegélyt tagadta Thouvenel ur, a pénzre nézve csakugyan megismerte, hogy a franczia császár csupa nagylelkűségből 50,000 frank évi segélyt engedélyezett a szegény konyháju, üres tálu fejedelemnek.

Amerika. — Az amerikai Egyesült államok kormánya kinyilatkoztatta a spanyol kormánynak, mikép nem fogja ellenezni, hogy Spanyolország Mexicovali viszályában magának fegyveres kézzel szerezzen elégtételt.

UJ POSTA.

— A Montalembert pörének tárgyalása nov. 24-én kezdődött, s estve már ki volt hirdetve a törvényszéki itélet. A „Correspondent" felelős kiadója egy hónapi fogságra, s 700 frank pénzbirságra, Montalembert gr. pedig hat hónapi fogságra s 3000 frnyi pénzbirságra itéltettek.

— Egy-egy nap oly számos a rosz hir, mintha minden hirlapot lidérczenyomás ért volna, s azért álmodnának oly sok kedvetlent. Igy egyik közelebbi nap mind azt suttogták Párisban, hogy a császárt Compiegneben baleset érte, hogy a vadászaton megsérült, azonban kisült, hogy mindebből egy szó sem igaz — nem is lehet, hisz a császárnak hite még erős örszellemébe, csillagába, s a nagy hit csodákat mivel. Nagy hire volt Párisban az Ausztriával feszültségnek is, és most erről is állitják, hogy még nagyon távol van attól, hogy a diplomatia utját elhagyva, összeütközésre vezethessen.

Az olaszországi hirek sem oly vérpiros szinüek többé, mint pár napig voltak. A szárd király szemle-beszédét kétségbe vonják. A párisi udvarnak éppen nem tetszett a lapok nagy mohósága, melylyel az olasz kérdésnek neki estek, s hátrálót fuvatott a hü lelkeknek. Ezért a lapok viztükrének oly rögtön csendesebbre lett változása. Ma már nevetnek a háboru miatti aggodalmakon, a melyet tegnap még oly lehetőnek rajzoltak.

— A monacoi hg. I. Florestan végre ráhatározta volna magát, hogy herczegségét Oroszországnak jó pénzért átengedje. A párisi „Moniteur" de la Flotte" irja ezt minden ellenmegjegyzés nélkül. Szabad legyen csak kötve hinni e tudósitásnak. Nem kettőn áll itt a vásár.

Nizzából nov. 20-án távirják: Mára vagy holnapra két orosz hadihajót várnak az itteni révbe, melyek egyesülve a földközi tenger vizén levő két más hajóval, az Oroszország kereskedelmi érdekeinek védelmére szánt kis hajóhadat fogják képezni. A „Polkan" Genuába indult. Genuából zavargó föllépések hallatszanak, mik egy ottani iskolában akkor fordultak elő, midőn a miniszterelnök az intézetet éppen látogatásával tisztelte meg.

Turinból nov. 22-én távirják: „Rentzizan" orosz hadihajó 84 ágyuval és 850 emberrel megérkezett a villafrancai révbe. — A piemonti királyság összes népessége a most éppen bevégzett népszámlálás szerint 5,197,807 lélek.

— Lissabonban nov. 12-én hatalmas, az egész népességet halálos ijedtségbe ejtó földrengés volt, minő e várost 1807 óta nem látogatta meg. Egy nappal előbb igen mélyen szállt le a légmérő.

Felelős a szerkesztésért **BERDE ÁRON.**

Urbérkárpótlási tőke-utalványozás.

A kolozsvári cs. kir. megyei törv. utján gr. Vass Antonia özv. Horváth Ferenczné örökösei nek f.-zsuki, n.-zsuki, f.-szóváthi, meregyói, gy.-monostori, o-bikali b. u. 48715 frt 39 kr, — gr. Kendeffi Kata Andrássi grófnőnek o.-fenesi, tótfalusi birt. u. 23859 36 kr. — Ajtai Gábornak kételyi, m.-borzási, dellő-apáthi, ar.-sz.-miklósi, szász-fenesi b. u 4943 ft $32\frac{3}{4}$ kr, — ismét ugyanazon birt. u. 652 ft $42\frac{1}{2}$ kr, — idb. gr. Bethlen Jánosnak kis budaki bir. után 1532 ft $23\frac{1}{4}$ kr urb. kárp. tőke és jur. utalv. A követ. bead. jun. 15-ig Tárgy. nap márcz. 22-ke d e. 9 órakor

A kolozsvári cs. kir. megyei törv. utján idb. Kabós Jánosnak ugruczi, n.-esküllői bir. után 2116 ft 51 kr, — ddto m.-nádosi, erdőfalvi bir. után 1266 ft 32 kr, — alsó-földi. kétesdi b. u. 3605 ft $43\frac{1}{4}$ kr, — Toroczkai László örökösein toroczkói. th.-szentgyörgyi, bedellői, gyertyánosi, borévi, a.- és f.-szolcsvai, podságai, ujfalvi, vidalji b. u. 19887 frt $2\frac{2}{4}$ kr, — idb. Kabós Jánosnak székely-földvári b. u. 939 ft 17 kr urb. kárp. tőke és jár. utalv A követel. bead. jan 15-ig. Tágy. nap márcz. 23-ka 1859. d. e. 9 órakor.

A dézsi cs. kir. megyei törv. utján gr. Teleki Miklósnak kozárvári, zaproczi, horgospataki bir. u. 13576 ft 56 kr, — gr. Teleki Sámuel Ferencznek remetei, m.-sárosi, berkeszi, b.-pataki, leikai, berenczei, selniczei, groppai kis-berszói b. u. 28010 ft $20\frac{2}{4}$ kr, — Czakó Borbára özv. idb Bonis Eleknének mányai, zapróczi bir. után 1816 ft 10 kr, ddto Bonis Anna Csath Ádámné jogvivőjének mányai, pestesi b. u. 680 frt $7\frac{3}{4}$ kr, Bonis Györgynek pestesi, mányai bir. után 1451 ft $29\frac{1}{4}$ kr, — ifj. Bonis Eleknek pestesi b. u. 535 ft $15\frac{3}{4}$ kr, — Zsombori Sándornak tóháti, kocsi, oláh-németii bir. után 1120 ft $11\frac{1}{4}$ kr urb. kárp. tőke és jár. utalv. A köv. bead. ján. 15-ig, Tárgy. nap márt. 15-ke 1859. d. e. 9 órakor.

A szebeni cs. k. megyei törv. utján gr. Teleki Sámuel Ferencznek szász-péterfalvi, oláhujfalvi b. u. 2235 ft $57\frac{3}{4}$ kr, — özv. Balázs Mária örökösein sz.-János-hegyi b. u. 888 frt $44\frac{1}{4}$ kr. — Szász Györgynek héjasfalvi b. u. 369 frt 43 kr urb. kárp. tőke és jár. utalv. A köv. bead. jan. 15-kig. Tárgy. nap febr. 25-ke 1859. d. e. 9 órakor.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

(571) (1—3)

Nro. 7264 1858.

Pályázati hirdetmény.

A magas cs. kir. Helytartóság által f. hó 11-ről 24302/4211. szám. alatt a kolozsvári tanácsnál föllállittatni megengedett következő uj állomásokra u. m.

1.) Egy ideiglenes tanácsosi állomásra évi 735. oszták értékü forint fizetéssel.

2.) Egy ideiglenes tanácsi titkári államásra évi 525. osztrák értékü forint fizetéssel.

3) Egy ideiglenes tanácsi tollnoki állomásra évi 420. forint, vagy előléptetés esetében 315. osztrák értékü forint fizetéssel.

4.) Egy ideiglenes rendőrfelügyelő segédi állomásra évi 525 osztrák értékü forint fizetéssel.

5.) Egy ideiglenes tanácsi rendőrfelügyelő segédi állomásra évi 420. osztrák értékü forint fizetéssel.

Folyó évi december utolsó napjáig ezennel pályázat nyittatik.

Ezen állomásokra pályázni kivánók arra utasittatnak, hogy pályázati folyamodványukat szabályszerü bélyeggel ellátva, a fönnebbi határidő alatt az alulirt tanácshoz adják be.

Az 1. és 2. pontok alatt emlitett tanácsosi és titkári állomások elnyerésére szükséges, hogy a pályázók a bölcsészeti, és jogtudományok szabályszerü bevégzéséről, ugy a cs. kir. járáshivatali segédekre nézve előirt állam vizsgálatok letételéről magokat igazolják, vagy ezen vizsgálatoknak a felsőbbség által meghatározandó idő alatti letételére magokat irásban kötelezzék. Szükséges továbbá, hogy a pályázni kivánók a német és magyar nyelvek alapos tudását, eddigi közszolgálatukat, s politikai, erkölcsi feddhetetlen magokviseletét tanusitsák.

A többi pontok alatt emlitett hivatali állomások elnyerésére szükséges, hogy a polgárok bevégzett tanulmányaikat, a német, és magyar nyelvek alapos tudását, főleg e nyelveken fogalmazási képességüket, eddigi közszolgálatukat, s politikai, s erkölcsi feddhetetlenségüket tanusitsák.

A kolozsvári tanácsból, nov. 22-én, 1858.

(572) (1—2)

Sz. 13036. 1858.

Hirdetmény.

A kolozsvári cs kir. pénzügy-igazgatóság részéről, ezennel közhirré tétetik, hogy a kolosmonostori alapitványi uradalomhoz tartozó, s ugyanott 91. ház szám alatt található szállás, mely 2 lakó szoba, 1 konyha és 1 pinczéből áll, s melynél a kikiáltás 69 frt 30 krral ausztriai uj pénzben történend, folyó év december hava 7-ik napján d. e. 10 órakor az emlitett cs kir. pénzügy-igazgatóság irodájában tartandó nyilvános árverés utján, a többet igérőnek 1 évre, azaz 1859. január hava 1. napjától ugyanazon év dec.-hava utolsó napjáig, bérbe ki fog adatni.

Ezen árverésre sajátkezüleg irott s 10%-tes bánatpénzzel ellátott irásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, melyek azonban az árverés napjáig a mondott pénzügy-igazgatósághoz pontosan benyujtandók.

Az árverési föltételek a pénzügy-igazgatósági irodában, a szokott hivatali órákon megtekinthetők. Kolozsvártt, nov. 22-kén, 1858.

(553) (1—3)

7385. 1858.

Pályázati csődhirdetmény.

A kolozsvári tanácsnál egy ideiglenes járulnoki állomás 262 ausztriai értékü forint és 50 kr. évi fizetéssel üreségbe jövén, ezen állomásra a helybeli cs. kir. mlgs megyehivatalnak folyó évi november 20-ról, 1037. szám alatti rendelete következtében folyó évi decemb. 20-ig ezennel pályázat nyittatik.

Az ezen állomásra pályázni kivánók arra utasittatnak, hogy ebbeli kérelmüket szabályszerü bélyeggel ellátva, az irt határidőig az alul irt városi tanácshoz adják be.

Ezen állomás elnyerésére szükséges, hogy a pályázó a magyar és német nyelv tudását, iskolai tanulmányát, valamint a közszolgálatbani gyakorlati képzettségét, ugy politikai, és erkölcsi feddhetlen magaviseletét tanusitsa.

A kolozsvári tanácsból, nov. 25-én, 1858.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(546) (7—7)

Stein János-nál Kolozsvártt megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Girókuti

Erdélyi naptára

1859-dik közönséges évre. Ára fűzve 1 frt 20 kr. pp. Kemény kötésben 1 ft 30 kr.

TARTALOM:

Kor és egyházi jellemek. Az évnek négy szaka. Fogyatkozások. Rom. kath. változó ünnepek. Normanapok. Korszámlálás. A naptár. A felséges uralkodó ház. A falusi biróság. Utasitás a községi elöljárók számára. Miként lehet perelni 12 pftig a falusi elöljáróság előtt? Utasitás ez ügyben. Perfolyam 12 pfrton felül a Polgári perrendtartás szerint. Folyamodvány-minták. Per „non venit" is itélnek. A helység jegyzője. A falu adógyüjtője. Az adó fogalma. Az adó beszedéséről. Az adó kivetéséről. Az adó beszolgáltatásról. Az executióról. A mezei rendőrségről. A számaddsi perről. Cseléd törvény. *A gazda jogai. A szolgabér. A cseléd betegsége. A szolgálati felmondás. A cselédkönyv. A cselédek büntetése. A cs. k. adót illető pótrendeletek. A földadó nyilvántartása. A földadó befolyása gazdászatunkra.* Erdőtörvény. *Az erdőgazdászatról. Az erdei terményekről. Fa ásztatásról. Erdőégés, rovarkárról. Az erdővéd szolgálatról. Az erdei kihágásokról. Az erdei kártérítésről. A folyamodás útja. Minták. Elvek, melyek szerint az erdei kártérítések bejelentetnek. Az erdővédelemről.* Az urbéri ügy. *Előleges intézkedések. Az urb. pátens (1854 juni 21.) Az urb. kárpótlásról Mi az allodiatura, mi a colonicatura. A megváltható tartozásokról. A Jus regale. Az urb. szerződésekről. A közös haszonvételekről. A legelő, erdő. Nádlás. Tagositás, uj felosztás. Az urb. törvényszékekről. Az urb. törv. eljárásról. Az urbéri törvényszékek felállításáról. Határidő, melyen túl urbéri pereket benyujtani nem lehetend. Folyamodvány-minták urbéri ügyekben. A fellebbezésről. További perfolyam. Itélet s a per folytatása. A járáshivatal eljárása. Az urbérl törvényszékek további eljárása. Az urb. törvényszék végzése. Feljebb folyamodhatás. Az urb. perköltségekről. A korábbi perekről zsellérek, legelő s erdőfoglalás miatt. A tárgyalási napról. Az urb. törv. határozatok kézbesitéséről. Az irományokról.* Fegyvertarthatás. *Az építészetet illető rendeletek. A téglászat. A maros-vásárhelyi téglagyár. Engedély nélkül nem szabad épiteni. A hitel. II. „ minorum gentium számára. A brassói fiók bank. A forgalomban levő pénz jelen állása. A váltópénz behúzatik. Az uj forint 100-ad része elnevezése. Több pénzek behúzatnak. Pénz átváltoztatás. Pengő krajczárt újra változtatni. Váltó krajczárt újra változtatni. Átváltoztatási tabellák. A korm. hg. ő excja levele. Lótenyésztés, csikónevelés. Az anyakancza. Kanczák fedezése, táplálása. Csikózás. A kanczával bánás csikózás után. Szoptatás ideje alatt. Csikó nevelés. Hol kezdi az életre való angol a gazdaságot 30 arany jutalomdij azon kérdésre, mi a commassatió. Gazdasági rendezőség lakása Kolozsvárt. A fülleszto gép. Az országos kertészeti társulat. A kertészeti társulat bizományosa Kolosvárt. Az erdélyi Muzeum (képpel). Herczeg Schwarzenberg Károly. Az orsz. gazd. egylet választmánya. Az erd. orsz. gazd. egylet 1858-ki nyári közgyülése. A váltó gazdaságok rendezése ügyében felszólitás Erdély t. cz. földbirtokosaihoz. A gazd. gépszerző egylet. A kolozsvári gépgyár. A bélyeg 1858 juli 8. A bélyegjegyekről. Kolozsvári lóversenyek. A pályatérre a lovat csikó korától fogva kell nevelni. A jég- és tüzkármentők. A marosszéki tüzkárm. egylet A jég- és tüzkármentők machinatioi Az első magyar biztositó társaság Rundschau der Versicherungen Az erd. kölcs. jég- és tüzkármentönk. Ezen intézetünk ágensei Borju vásárlás Hasznos barmászati jegyzetek Egy kis marha orvoslás. Póczegerek vándorlása. Sertéstenyésztés titka. Sonkapácozolás. Koromlüggali pácz. Szép lúdak (humoreszk) pipe-grippe recepttel. A kutyákról. A porosz Thömer család titka a veszettség ellen. Nemzeti szinház. Népszokások a szinészek országából, Jókaitól. Feleki Miklós Kolozsvártt. Bulyovszkiné asz. Pesti Béla és Pergő Czelesztin temetése. Erdélyi Indali Péter. Szép Mariska (költemény) A kolozsvári házi zenekör, zenebandák. Életkép egy boldog házaspár életéből. Egy békétlenhez. Kivül is kakuk, belül is kakuk, egy nagy fejszével faragott életkép.* Rózsák erdélyi költőink müveiből. *Fiam születésén, Dózsa Dánieltől Puszta város, Gyárfás Ferencztől. Erdélyben, Gyulai Páltól. A falu kútja, Haray Victortól. A vén földmives, Hóry Farkastól. A...r-hoz, Izidórától. Hatytyu dal, Malom Lujzától. Népdal, Murányi F. Sándortól. Az imádkozó ifju, Medgyes L.-től. A tubarózsa, Méhesi Sándortól. Jutalmazás, Mentovichtól. Kis kertemben, Orbók Ferencztől. Honvágy, ifj. Páll Sándortól. Mik a kölkök? Phaontól. Itt születtem, Szász Károlytól. Isten hozzád! Szász Domokostól. Egy zongorázó leány, Szász Gerőtől. Rögös az út, Szildgyi Károlytól. Szép holdvilágos éj, Szolga Miklóstól. Előérzet, Váradi Lászlótól. Népdal, Deák Farkastól. Uram bátyám, Halmágyi Sándortól. Mulattató apróságok. Adomák. Bölcsek mondatai. Török életbölcsesség. Talányok.*

Országos tiszti czim- és névtár. *Cs. k. helytartóság. Cs. k. orsz. földtehérm. bizottmány. I. Szebeni kerület. II. Brassói kerület. III. Udvarhelyi kerület. IV. M.-Vásárhelyi. V. Beszterczei. VI. Dézsi. VII. Sz.-Somlyói kerület. VIII. Kolozsvári. IX. K.-Fejérvári. X. Szászvárosi. Cs. k. rendőrség. Cs. k. országos törvényszék. I. Országos törvényszék Szebenben. II. Kerületi Brassóban. III. Sz.-Udvarhelyen. IV.M.-Vásárhelytt. V. Beszterczén. VI. Dézsen. VII. Zilahon. VIII. Kolozsvártt. IX. K.-Fejérvártt. X. Szászvároson. Cs. k. orsz. pénzügyigazgatóság. Kerületi pénzügyigazgatóságok. Cs. k. harminczadok. Cs. k. adófelügyelők. Cs. k. adóhivatalok. Állam. reclam. bizottmány. Dohánybeváltási felügyelőség. Bánya, erdőszet és só igazg. Pénzverde. Sóbányák. Cs. k. urad. és erdőszhivatalok. Cs. k. főbányahatóság. Távirdászati czimtár. Cs. k. erdélyi postaigazgatási czimtár. Orsz. épitészeti czimtár. Orsz. könyvvivőségi czimtár. Sorsjáték hivatal. A volt gubern. levéltára. Iparkamara. Kolozsvár városa tisztviselői. Kolozsvár városa tanácsa. Besztercze. Brassó. Erzsébetváros. Maros-Vásárhely. Medgyes. Segesvár. Szamosujvár. Szeben. Szászsebes. Szászváros. Egyház-kormányzat Erdélyben. Erdély tanintézetei. Egyesületek. Egészség-ügy Erdélyben. Fürdőintézetek. Kolozsvár városa kegydpoldi. Kolozsvári kalauz, minden czim, minden mesterség, lakásokkal. Gyorsúzadsi, szállitmányi intézetek. Vasútak, gőzösök. Erdélyi vásárok kijavitása. Váltó s okirati bélyegdij-jegyzék. Stempel-díjak. Erdély helységei czimtára betürendben. Pályadíjak e naptár 1860-ik évi folyamára, 25 arany. Értesitő. Képek. 1) Czimkép: a kolozsvári piacz és rom. kath. ujon épült torony. 2) Az uj pénzek réz-, ezüst-, aranynyal színezve.*

(570) (2—2)

Gyümölcs és Diszfák.

A lovrini faiskolában (6 mérföld Temesvártól a bécsi uton) az ezen őszszel és jövő tavaszszal folyton kaphatók a legszebb gyümölcs, és diszfák, gyökerezett szőlővenyige, spárgagyökér, sat.

Bérmentes felszólitásra az árjegyzék azonnal bérmentve kiszolgáltatik.

Minden rendeleteknek a legnagyobb pontossággal kivitelére ajánljkozik. **Agátsy János,** fökertész.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda Nyomdájában.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.